

Masarykova univerzita

Fakulta

Obor řízení

Uchazeč

Pracoviště uchazeče

Složení komise

Předseda

Členové

Filozofická fakulta

Obecná a diachronní lingvistika

doc. Mgr. David Uher, PhD.

Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

prof. PhDr. Jana Benická, Ph.D.

Univerzita Komenského

Prof. Dr. George van Driem

Univerzita Bern

Prof. Dr. Mateja Petrovčič

Univerzita v Lublani

prof. Zdenka Švarcová, Dr.

Univerzita Karlova

Hodnocení vědecké / umělecké kvalifikace uchazeče

David Uher vystudoval v letech 1988–1994 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze jednooborovou magisterskou sinologii. Během studia absolvoval dva roční studijní pobyty na Pekingském jazykovém institutu (1990–1991), respektive na Lidové univerzitě v Pekingu (1992–1993). Magisterskou práci O čínských rytířích, která se široce rozkročila po celé čínské filologii, obhájil pod vedením doc. Lucie Olivové, DSc. Jeho další odborný zájem podnítily ale především teoretické i praktické kurzy čínského jazyka pod vedením prof. PhDr. Oldřicha Švarného, CSc. S ním pak velmi tvůrčím způsobem třináct let spolupracoval nejprve v Kabinetu Dálného východu při Katedře romanistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kam nastoupil v říjnu 1994 bezprostředně po absolutoriu magisterského studia, později na Katedře asijských studií FF UP. Ostatně s ním byl ve velmi živém a produktivním kontaktu prakticky až do jeho smrti v roce 2011. Z jejich vzájemné spolupráce vznikly především: Úvod do studia hovorové čínštiny (Olomouc: VUP 1997 a 2001), Hovorová čínština v příkladech I–IV (tamtéž 1998) a Prozodická gramatika čínštiny (tamtéž 2014). V současné době D. Uher mj. intenzivně pracuje na digitalizaci celoživotního díla O. Švarného – Učebního slovníku jazyka čínského (knižně vyšlo ve VUP mezi roky 1998–2000), na niž se mu podařilo získat finanční prostředky od Konfuciovy akademie Univerzity Komenského v Bratislavě. Nad rámec svého oboru navštěvoval D. Uher na FF UK také přednášky a semináře v oboru japanologie a fonetika, což jsou oblasti, které dále formovaly jeho přístup k analýze čínského jazyka a komunikace obecně.

Po ukončení magisterského studia se D. Uher u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR opakovaně ucházel o finanční podporu svého doktorského studia v ČLR. Nakonec se mu podařilo získat stipendium Ministerstva školství ČLR a mezi roky 1998 a 2002 pak absolvoval postgraduální studium na Nankingské univerzitě v oboru Čínská filologie. Zakončil je obhajobou čínsky psané dizertace Shuo Wen Jie Zi: Xueshuo, Ziyuan, Wenhua [Výklad významu obrysových a rozbor struktury složených znaků: teorie, etymologie a kultura]. D. Uher se tak stal prvním Čechem, který získal doktorát v Čínské lidové republice a bez přehánění inspiroval mj. i své studenty oboru Čínská filologie v Olomouci, kteří jej v tomto smyslu následovali: mezi nejúspěšnější z nich patří Mgr. Jana Benešová-Šimonová, Ph.D. (National Cheng-Chi University, Taipei) a Mgr. Šárka Masárová, Ph.D. (East China Normal University v Šanghaji), které se specializují na moderní čínskou literaturu, a Mgr. Petra Šimona, Ph.D. (The Hong Kong Polytechnic University), jenž se zaměřil na počítačnou lingvistiku. Habilitoval se na sklonku roku 2015 na FF UK v oboru Lingvistika konkrétního jazyka Asie a v roce 2022 se stal členem vědecké rady FF UP.

Ve své badatelské práci se D. Uher orientuje především na dva tematické okruhy: čínskou grammatologii a fonologii moderní hovorové čínštiny. Od roku 1997 publikoval 106 titulů, z toho 15 v cizích jazycích – angličtině a čínštině. Jádrem jeho badatelského zájmu je rozsáhlá grammatologická monografie ze začátku 2. století Výklad významu obrysových a rozbor struktury odvozených znaků (121, dále jen Výklad sinogramů), jejímž autorem je hanský jazykovědec Xu Shen (?54–?125). Jeho přínos v této problematice spočívá především v tom, že zpřístupňuje tuto základní práci pro studium kanonické literatury, jež je nezbytným fundamentem pro chápání konfucianismu. Ten se znovu stal základem tradiční i moderní čínské společnosti, přesto mu v euroamerickém prostředí není věnována dostatečná pozornost. Jediná moderní odborná monografie je studií lexikologicko-sémantickou (Winter, Marc: ... und Cang Jie erfand die Schrift. Ein Handbuch für den Gebrauch des Shuo Wen Jie Zi. Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York, Paris, Wien: Peter Lang 1998, 629 s.). Bezpochyby i v čínském kontextu je pak významný jeho důraz na grammatologický rozměr celé práce, zatímco v Číně je tradičně chápána jako studie lexikologicko-sémantická, v moderní době pak antropolingvistická. Co se týče fonologie, hlásí se D. Uher k odkazu svého učitele prof. PhDr. Oldřicha Švarného, CSc. (1920–1911) a pokračuje v jeho práci zejména prosodickou analýzou nadvětných jednotek v čínštině, popisnou prosodických charakteristik stylově různých textů a komparací výsledků vlastního měření s výsledky práce svého učitele. D. Uher navazuje i na jeho pedagogický odkaz, když pokračuje v jeho kursu Prosodie, zavádí novou povinně-volitelnou atestaci v rámci magisterského studia oboru Čínská filologie – Fonetická analýza textu a Švarného pojetí gramatiky je pro něj osnovou i při konstruování kurzu Gramatika čínštiny a Teorie čínského jazyka. D. Uher působí i redakční radě časopisu Studia Orientalia Slovaca od jeho založení v roce 2002 a je vedoucím redaktorem periodika Dálný východ od roku 2011.

Oborově zásadní jsou jeho studie Hanská grammatologie (2013) a Svět v sinogramech (společně s Mgr. T. Slaměnkovou, Ph.D. – 2022). První z nich podává komplexní interpretaci jednoho ze stěžejních děl čínské tradiční filologie, kolosální Xu Shenovy grammatologické monografie Výklad sinogramů. Jejím cílem je podat co nejuplněnější obraz aplikace grammatologie na menší písmo, v odborné literatuře v češtině i angličtině nesprávně označované jako malé pečetoní písmo, respektive small seal script. Celá problematika je nejprve uvedena definicí základních

grammatologických pojmů s přihlédnutím k jejich realizaci v systému čínského znakového písma. Následuje charakteristika doby vzniku díla doplněná projekcí počátků čínské grammatologie, k níž je připojena biografie jejího autora. Český překlad „Doslovu“ k Výkladu sinogramů je klíčový pro pochopení čínské tradiční grammatologie. Text následně navazuje popisem výsledků výzkumu badatelů v následujících bezmála dvou tisíciletích a uzavírá jej komentář zásadních pojmů hanské grammatologie, tj. šesti kategorií menšího písma, grafických stylů a determinativu v jejich současném náhledu. Druhá z monografií pokračuje v zaplňování významné mezery v euroamerické sinologii, vzniklé nedostatečnou pozorností vůči Výkladu sinogramů. Celá studie je zahájena nejprve kritickou revizí základních grammatologických pojmů, jmenovitě šesti kategorií menšího písma, grafických stylů, determinativu a terminologie čínské historické lexikologie. Bezprostředně za touto úvodní částí pak následuje aktivní hledání průsečíků mezi teorií moderní pomezní disciplíny, tj. kulturní lingvistiky, a praxí čínského jazyka, respektive sinogramu jako základní grafické jednotky čínského znakového písma. Jádrem práce je popis sémantického profilu všech pěti set čtyřiceti determinativů a jedná se tak tedy vlastně současně i o první ucelený překlad Výkladu sinogramů do evropského jazyka. Obě publikace jsou určeny sinologům, japanologům, koreanistům a vietnamistům, orientalistům, lingvistům i filologům obecně.

Kromě toho, že je D. Uher autorem, respektive spoluautorem 4 zásadních odborných monografií, je dále i autorem 22 článků publikovaných v časopisech s recenzním řízením, včetně periodik evidovaných v databázi Scopus a WoS. Jeho publikace zahrnují jak původní vědecké studie, tak i přehledové texty a extenzivní hesla v encyklopediích. Kromě toho publikoval 8 kapitol v odborných monografiích, 8 článků ve sbornících konferencí a 10 překladů vesměs z klasické čínštiny do češtiny (mj. i ze Sima Qianových Zápisků historika, filozofického spisu Mocius, nejstarší sbírky čínské prózy Pátrání po věcech nadpřirozených, či kapitolu ze sociálně kritického kapitolového románu Slivoň ve zlaté váze). Současně se zabývá i praktickou translatoologií, jmenovitě tlumočením: od roku 1995 působil několik let jako soudní tlumočnický jazyka čínského, později byl tlumočnickem V. Havla při jeho návštěvě Taiwanu (2004), mezi roky 2006 a 2015 opakovaně tlumočil pro Zlínský kraj, jmenovitě hejtmanům Jiřímu Čunkovi a Liboru Lukášovi, náměstkovi hejtmana Vojtěchu Jurčíkovi, řediteli Krajského úřadu Zlínského kraje Vladimíru Kutému, statutárním náměstkům hejtmana Jaroslavu Drozdovi a Lubomíru Nečasovi. Pravidelně od roku 2005 tlumočil také pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Senát ČR.

Je editorem či spolueditorem 16 čísel časopisu Dálný východ. Tyto publikační výstupy doplňuje 28 recenzemi a jinými popularizačními články, zprávami z konferencí atd. Přednesl 80 konferenčních příspěvků, především na zahraničních odborných fórech. Jeho činnost dále zahrnuje 40 zvaných přednášek (Basilej, Baia Mare, Bonn, Krakov, Leiden, Londýn, Lublaň, Poznaň, Riga aj.). K dnešnímu datu získaly jeho práce přes 300 citací, z nichž jsou některé v prestižních publikacích předních odborníků v oboru.

K nejvýznamnějším výstupům grantové činnosti D. Uhra patří: grant Chiang Ching-kuo Foundation, Taiwan (IE001-U-03: Culture, Daily Life and Institutions in Late Imperial China), který mezi roky 2003 a 2006 zřídil místo docenta a zajistil pozici garanta akreditací bakalářského a magisterského studia na Katedře asijských studií FF UP v Olomouci; grant neméně prestižní Japan Foundation (802100131: Supply of language laboratory and audio-visual equipment to the Palacký University), který v roce 2004 poskytl přístrojové vybavení pro čtyři laboratoře určené k výuce orientálních jazyků v Olomouci; v letech 2005–2007 se pod vedením prof. PhDr. Jiřího Černého, CSc. účastnil řešení projektu GAČR (405/05/0207: Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky); v roce 2009 získal grant MŠMTv ČR na tvorbu doktorského studijního programu „Pacifická studia – Pacific Studies“ realizovaný v anglickém jazyce (15/53, č. SPP 212100071), jehož akreditaci se ale katedře podařilo získat v roce 2015 (Jazyky a kultura Číny a Japonska); v letech 2010 a 2011 řešil grant na inovaci dvou předmětů v rámci FRVŠ MŠMTv ČR; v roce 2012 a 2013 získal finanční podporu na publikaci svých dvou monografií (210012023S: Výklad významu obrysových a rozbor struktury složených znaků: teorie, etymologie a kultura a 2013210012027A: Hanská grammatologie) v Programu 5: Excellence: plán institucionálního rozvoje, rovněž u MŠMTv ČR; mezi roky 2013 a 2023 opakovaně získával finanční podporu na publikaci časopisu Dálný východ, jediného orientalistického časopisu publikovaného na českých vysokých školách od HanBanu, respektive Beijing Foreign Studies University. Trvale aktivní je jeho účast i ve studentské grantové soutěži IGA.

Kromě tří studijních pobytů v celkové délce 64 měsíců v ČLR, absolvoval v roce 2005 dvouměsíční studijní pobyt v Kursu pro učitele čínského jazyka na Pekingském jazykovém institutu, v roce 2012 opět dvouměsíční, tentokrát badatelský pobyt v Mezinárodním výzkumném centru japonských studií (Ničibunken) v Kjótu. Krátkodobě pak pobýval na badatelských pobytech v Nankingu (2004), v Pekingu (2015, 2016 a 2018) a v rámci projektu Erasmus, respektive Erasmus+, absolvoval týdenní výukové kurzy na univerzitách v Lublani (2019), Leidenu (2020) a Poznani (2023).

Závěr: Vědecká / umělecká kvalifikace uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci řízení na jmenování profesorem v oboru Obecná a diachronní lingvistika.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Doc. D. Uher má bohatou, letos třicetiletou pedagogickou zkušenost úzce spjatou s obory čínská, japonská a korejská filologie na FF UP v Olomouci, které v roce 1994, respektive v případě korejštiny v roce 2015, spoluzakládal a kde od té doby setrvale vyučuje povinné i povinné volitelné kurzy moderního a klasického čínského jazyka na všech třech úrovních akreditovaného programu. Kromě toho také vedl velký počet závěrečných prací: 89 bakalářských, 42 diplomových a 12 disertačních prací a ve své praxi vypracoval osm oponentských posudků na převážně sinologické disertační práce. Pokud je jeho přínos pro fungování Kabinetu Dálného východu při Katedře romanistiky FF UP mezi lety 1994 a 2002 nezanedbatelný, je jeho účast na zřízení Katedry asijských studií FF UP naprosto zásadní. Přitom zejména začátky jeho práce na FF UP nebyly jednoduché: do roku 1997 byl jediným interním zaměstnancem kabinetu, který od roku 1998 již jako odborný asistent vedl. Jeho úkolem ale nebylo jen pracoviště vést, ale protože se jednalo o zcela novou organizační jednotku FF UP, bylo nutno nejdříve kabinet zavést, tzn. nastavit fungování základních procesů výuky a výzkumu v rámci obou studijních kombinací čínské i japonské filologie organizovaných v jeho rámci. Pozice D. Uhra byla o to komplikovanější, že jako asistent nebyl vybaven zkušenostmi z práce na zaběhnutém badatelsko-pedagogickém pracovišti a musel tedy tyto procesy ad hoc vytvářet a realizovat. Od roku 2015 byl členem a tajemníkem oborové rady programu Jazyky a kultura Číny a Japonska, jíž se o tři roky později stal předsedou. Počet kurzů, které vyučuje, vrchovatě naplňuje nároky stanovené úvazkem docenta.

Organizačně neméně významná je jeho účast na zřízení Konfuciovy akademie Univerzity Palackého, do roku 2018 jediné svého druhu v České republice: v letech 2007 až 2012 D. Uher zastával pozici jejího prvního českého ředitele. Od roku 2005 se také snažil rozšířit Katedru asijských studií o další odbornou specializaci – korejštinu pro hospodářskou praxi, což se mu v těsné spolupráci s Katedrou aplikované ekonomie (dnes Katedra ekonomických a manažerských studií) FF UP podařilo o deset let později. Mezi roky 2018 a 2020 pak korejskou sekci na katedře vedl. Od roku 2007 také usiloval o zřízení Akademie krále Sedžonga Velikého v Olomouci. Jeho snahy byly v tomto směru naplněny o jedenáct let později. Od roku 2006 tři roky vyučoval v kolébce československých čínských studií na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde vedl kurs čínského jazyka pro zájemce z řad studentů této univerzity, a dva roky na FF MU v Brně kurs fonologie čínštiny pro studenty oboru Kulturní studia Číny při Ústavu religionistiky (2009 a 2010). Kromě toho v letech 2007–2009 vyučoval čínštinu na Obchodní akademii v Přerově. Díky svým bohatým zkušenostem z tlumočnické praxe včetně protokolárního tlumočení na nejvyšší úrovni též vede tlumočnická cvičení; zkušenosti z překladu textů především v klasické čínštině zhodnocuje v překladatelských seminářích a v atestacích souvisejících s četbou a interpretací čínských textů. V jeho pedagogické praxi jistě stojí za zmínku autorství či spoluautorství deseti učebních textů.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci řízení na jmenování profesorem v oboru Obecná a diachronní lingvistika.

Hodnocení uchazeče jako význačné a uznávané vědecké / umělecké osobnosti v daném oboru

Doc. D. Uher patří k předním českým sinologům, je jedním z šesti docentů orientalistických oborů v České republice a řadí se k respektovaným lingvistům i v mezinárodním měřítku. V oboru sinologie přispěl k detailnímu poznání v euro-americkém prostoru poněkud upozaděných kvalitativních i kvantitativních atributů čínského znakového písma a prosodických vlastností moderní hovorové čínštiny. Oblastí jeho zájmu je tak nejen synchronní jazyk, ale také jeho diachronní dimenze. Je garantem studijního programu navazujícího magisterského studia Asijská studia a doktorského studijního programu Jazyky a kultura Číny a Japonska. Je členem Pražského jazykového kroužku, Obce překladatelů a čestným členem Japonského klubu Olomouc. Opomenout nelze ani jeho činnost akademicko-organizační: především se zasloužil o vznik a rozvoj druhého sinologického pracoviště na českých vysokých školách, které se pod jeho vedením dozrálo do mezinárodně uznávaného pracoviště praktikujícího kromě původní sinologie a japanologie také koreanistiku, indonesistiku a vietnamistiku. Na svém domovském pracovišti působí jako garant navazujícího magisterského oboru Asijská studia se specializací a doktorského studia oboru Jazyky a kultura Číny a Japonska. V roce 2014 byla jeho práce *Hanská grammatologie* oceněna čestným uznáním rektora UP, v témže roce obdržel bronzovou medaili Za zásluhy o rozvoj Univerzity Palackého, o čtyři roky později hostoval jako uznávaný odborník na Mezinárodní letní škole na Beijing Foreign Studies Univerzity v ČLR a v roce 2023 převzal od děkana Medaili za zásluhy o FF UP v Olomouci.

Závěr: Uchazeč je význačnou a uznávanou vědeckou osobností v daném oboru. Významně se **zasluhuje** o profilování a rozvoj tohoto oboru. **Představuje** jednu z vůdčích osobností vědecké školy nebo výzkumného týmu v oboru.

Výsledek tajného hlasování komise

Hlasování se uskutečnilo: elektronicky

Počet členů komise		5
Počet odevzdaných hlasů		5
z toho	kladných	5
	záporných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké / umělecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a profilu uchazeče jako význačné a uznávané vědecké osobnosti předkládá komise Vědecké radě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity návrh **jmenovat uchazeče profesorem** v oboru Obecná a diachronní lingvistika.

V Brně dne 15.10.2024

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.

.....